

WILLIAM
SHAKESPEARE

VENEDİK TACİRİ

Çeviri: ZEYNEP AVCI

WILLIAM SHAKESPEARE
VENEDİK TACİRİ

Can Klasik

Venedik Taciri, William Shakespeare

İngilizce aslından çeviren: Zeynep Avcı

The Merchant of Venice

İlk baskı: *The Most Excellent History of The Merchant of Venice*, First quarto, 1600

Bu çeviriye kaynak alınan baskı: *The Complete Works of William Shakespeare, Complete in One Volume*, Ramboro Books, Londra, 1993

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. baskı: 2021

4. baskı: Ağustos 2023, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Cansu Varol İzmirli

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Beyza Ceylan

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve

Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul

Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-5550-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

WILLIAM SHAKESPEARE

VENEDİK TACİRİ

BEŞ PERDELİK OYUN

OYUN

İngilizce aslından çeviren

Zeynep Avcı

♥can

William Shakespeare'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Hırçın Kız, 2021

Kısasa Kısas, 2021

On İkinci Gece, 2022

WILLIAM SHAKESPEARE, 1564'te Stratford-upon-Avon'da doğdu. Sekiz çocuklu bir ailenin üçüncü ve hayatta kalan en büyük çocuğuydu. Herhangi bir kanıt bulunmamakla beraber, Stratford'da bulunan Kings New School'da okuduğu düşünülmektedir. Burada, İngiltere'de dönemin tüm okullarında olduğu gibi ağırlıklı olarak Latince eğitim gördü. Eserleri 1592'de Londra tiyatro sahnelerinde yaygın olarak oynanmaya başlayana kadar neler yaptığı söylentilerden ibaretti ve biyografi yazarları, oyun yazarının bu yıllarından "kayıp yıllar" olarak söz etti. Yazmaya başladığı tarih bilinmese de, kariyerine komediler ve tarihî oyunlarla başladı, ardından 1608'e kadar trajedilere ağırlık verdi. İngiliz edebiyatının en iyi eserlerinden kabul edilen *Hamlet*, *Kral Lear*, *Othello* ve *Macbeth*'i bu dönemde yazdı. Bazı ortaklaşa yazılmış eserlerle beraber, günümüze 38 oyun, 154 sone, iki uzun öyküşiir bıraktı. Bu eserlerin büyük kısmını 1589-1613 yılları arasında üretti. Aynı zamanda bir aktör olan yazar, Londra'daki Lord Chamberlain's Men adlı tiyatro şirketinin sahibiydi. 16. yüzyılın sonunda kültür ve sanatın zirvesine oturduysa da, dünya çapında tanınması 19. yüzyılı buldu. 1613'te kariyerini noktlayan Shakespeare, bundan üç yıl sonra, 52 yaşında öldü.

ZEYNEP AVCI, 1947'de doğdu. ODTÜ'de İdari Bilimler ve İÜ'de Sosyoloji okudu. 1966-1975 yılları arasında *Cumhuriyet*, *Yeni İstanbul*, *Hürriyet*, *Kelebek*, *Milliyet* gazetelerinde, Sipa Press ajansında çeşitli görevler üstlendi. *Kötü Bir Yaratık* (1983), *Ahşap Köşkün Hanımefendisi* (1986), *Aşk Meleğinin İşleri* (1998) adlı öykü kitapları, *Bir Kadının Güncesinden Sayfalar* (1989) adlı bir deneme kitabı bulunan Avcı'nın *Abelard ve Heloise* adlı oyun çevirisi Avni Dilligil En İyi Çeviri Ödülü'ne değer görüldü.

Kişiler

- ANTONIO: Venedikli Tacir
BASSANIO: Antonio'nun arkadaşı, Portia'nın
taliplerinden biri
SHYLOCK: Yahudi bir tefeci
GRATIANO: Antonio ve Bassanio'nun arkadaşı
SALARINO: Antonio ve Bassanio'nun arkadaşı
SOLANIO: Antonio ve Bassanio'nun arkadaşı
LORENZO: Bassanio ve Antonio'nun arkadaşı, Jessica'ya âşık
LAUNCELOT: Shylock'un uşağı, soytarı
VENEDİK DÜKÜ: Venedik'in yegâne yöneticisi
FAS PRENSİ: Portia'nın taliplerinden biri
ARAGON PRENSİ: Portia'nın taliplerinden biri
YAŞLI GOBBO: Launcelot'un babası
LEONARDO: Bassanio'nun uşağı
STEPHANO: Portia'nın uşağı
BALTHAZAR: Portia'nın uşağı
TUBAL: Shylock'un arkadaşı, bir başka Yahudi
SALERIO: Venedikli bir haberci
PORTIA: Büyük bir mirasın vârisi
NERISSA: Portia'nın nedimesi ve sırdaşı
JESSICA: Shylock'un kızı
Venedikli soylular, mahkeme görevlileri, haberciler, uşaklar,
hizmetkârlar

Olaylar kısmen Venedik'te, kısmen anakarada, Portia'nın
köşkünün bulunduğu Belmont'ta geçer

BİRİNCİ PERDE

I. SAHNE

VENEDİK'TE BİR SOKAK

Antonio, Salarino ve Solanio girerler.

ANTONIO

Bilmiyorum ki, neden efkârlıyım böyle, derinden.
Yoruyor beni; diyorsunuz ki siz de yorgunmuşsunuz,
Demek kederimle sizi de üzüntülere salmışım.
Nereden çıktı bu efkâr? Anlamıyorum.
Tepeden tırnağa değiştim sanki.
Kederden bir tuhaf oldum, kendimi tanıyamıyorum.

SALARINO

Aklınız açık denizlerde hırçın dalgalarla boğuşuyor,
Atlas yelkenli, ibrişim halatlı, şenlikli takalar gibi.
Aklınız, dalgalara meydan okuyan o yüce tekne,
Cılız kayıklara selam verip pupa yelken açıldı enginlere.

SOLANIO

Açık denizde gezinen teknelerim olsa, efendim,
Yemin ederim, ben de dalardım derin düşüncelere.

Merak içinde, yel nereden esiyor, suları ne yana savuruyor?

Dikerdim gözümü haritaya, teknemi barındıracak liman arardım.

Malımın, mülkümün bahtı kara olacak diye,
Karabasanlara dalardım.

SALARINO

İçim dışım buz keserdi. Kaynar çorbayı dondurabilirdi nefesim.

Kuzey rüzgârları üfürürdüm soluğumla.

Bir kum tanesi görsem, sığınacak kumsallar gelirdi aklıma.
Teknemi düşlerdim sığ limanlarda.

Gözüme bir taş bina çarpsa,

Teknemin burnu hırçın kayalara çarpmış gibi titrerdim.

Ah, o kayalar delerse sülün gibi takamın gövdesini,

Nasıl saçılır ortalığa, misklerim, amberlerim, atlaslarım,
ipeklerim?

Hazinelerim masal olur gider diye ürperirdi içim.

Kuruntunuz yersiz midir? Biliyorum Antonio.

Mal kaygısına düşmüşsünüz, üzücüdür bu.

ANTONIO

İster inanın ister inanmayın, hayır, zerrece düşünmüyorum servetimi.

Malım mülküm ne bir tekneye bağlı,

Ne de tek bir denizde.

Bu yıl gelirim olmasa bile,

Derdim yok servetim eriyecek diye.

SALARINO

O zaman besbelli, aşk ateşi sarmış sizi.

ANTONIO

Saçmalıyorsunuz!

SALARINO

Âşık da değilsiniz, öyle mi?

O zaman dertlisiniz çünkü neşeli değilsiniz demek ki. Diyebilirsiniz ki, gülüyorum, eğleniyorum çünkü dertli değilim.

Peki, kendi kendinize deseniz ki:

“Hiçbir derdim yok. Demek ki keyiflenebilirim.”

Bassanio, Lorenzo ve Gratiano girerler.

SOLANIO

İşte Bassanio, soylu dostunuz,
Gratiano ve Lorenzo'yla birlikte geldi, hoşça kalın,
Gidelim de sizi yalnız bırakalım.

SALARINO

Gocunmazlarsa bu kıymetli dostlar,
Kalıp neşelendirmek isterdim sizi.

ANTONIO

Gözümde büyüktür değeriniz.
Ama iyi bilirim, işleriniz bekler sizi,
Gelin de kucaklaşalım gitmeden.

SALARINO

İyi günler beyler.

BASSANIO

İkinize de güle güle. Ne zaman güleceğiz birlikte?
Baksanıza, yabancılaştık iyice. Değil mi?

SALARINO

Biz de dört gözle bekliyoruz hoşça vakit geçirmeyi.

Salarino ile Solanio çıkarlar.

LORENZO

Sevgili lordum Bassanio, artık Antonio'yla buluştunuz ya,
Bırakalım sizi baş başa ama akşam yemeğinde,
Buluşacağız değil mi? Unutmayın, yalvarırım.

BASSANIO

İhmal etmeyiz sizi.

GRATIANO

İyi görünmüyorsunuz, Sinyor Antonio.
Bu dünyanın pek saygın bir kişisi olan siz,
Pek değişmişsiniz. Sanki siz, o siz değilsiniz.
Feleğin işlerine çok mu karışıyorsunuz, ne?

ANTONIO

Dünya koca bir sahne Gratiano,
Herkes mecburen rol kesiyor.
Bana da dertli adam rolü düştü.

GRATIANO

Benimki de deli rolü olsun.
Neşeyle kahkahayla buruşsun, kırışsın suratım.
Ölümün soğuk hırıltısıyla yüreğim durmasın da.
Varsın içim şarap ateşiyle yanıp kavrulsun.
Kanı kaynayan bir adam dedesinin mezar taşı gibi durur
mu?
Uyanırken uyur mu? Huysuzluk yüzünden saz benizli
olunur mu?
Severim sizi Antonio, sevgim konuşuyor, inanın.

Öyle insanlar tanıdım ki, suratları durgun suda kalmış gibidir;
Yosunlu, küflü bakarlar. Akıllı görünecekler diye somurturlar.
Susarlar ki, düşündüklerinde bir hikmet var sanılsın.
Konuşmadıkları zaman konuşacakları kıymetli kalsın.
Ne derler? Ağır ol da molla sansınlar. Öyle işte.
Ah Antonio, iyi bilirim böylelerini,
Yine bilirim ki ağızlarını açtıklarında, kulakları tırmalar sözcükleri,
Sırası gelince daha da anlatırım ama üzmemeyim sizi şimdi.
Haydi bakalım, sevgili Lorenzo, hoşça kalın,
Yemekten sonra yine dinlersiniz öğütlerimi.

LORENZO

O zaman yemeğe kadar rahat bırakalım sizi,
Ben de o bilge suskunlar gibi oldum besbelli,
Zira Gratiano beni hiç konuşurmuyor ki...

ANTONIO

Güle güle. Bu takımın gevezesi ben olacağım yani.

GRATIANO

Teşekkürler. Zaten sessizlik ancak,
Kurutulmuş sığır diliyle ketum hizmetçilere tavsiye edilir.

Gratiano ile Lorenzo çıkarlar.

ANTONIO

Haklı mı acaba?

BASSANIO

Laf salatası yapmakta üstüne yoktur Gratiano'nun koca Venedik'te,

Samanlıkta iğne ara, onun laflarında anlam arayacağına.
Bütün gün bakırırsın, bir anlam yakaladın sanırırsın,
Bir de anlarsın ki anlamsızmış baştan başa.

ANTONIO

Artık söyleyin bana, kimdir bu hanım,
Kutsal törene gider gibi ziyaretine hazırlandığınız?
Hani bana anlatacaktınız?

BASSANIO

Bilirsiniz Antonio, har vurdum harman savurdum,
Gösterişli bir yaşam peşinde koştum durdum.
Pişman mıyım? Asla! Yoruldum mu? Ne münasebet!
Ama yaş kemale erdi artık. Borçlarımı ödemeliyim.
Hele sizinkiler Antonio..
Yüreğiniz de keseniz de sonuna kadar açtı bana.
Çok borçlandım size, hem maddi hem manevi.

ANTONIO

Yalvarırım Bassanio, anlatın bana planınızı,
Namuslu olan her plana varım ben, emin olmalısınız,
Yüreğim de kesem de hâlâ sizin, elimden ne gelirse ya-
parım.
Ama derdinizi anlatmalısınız önce.

BASSANIO

Gençliğimde, bir ok atıp onu kaybettiğimde,
Aynı yere doğru bir tane daha atıp birinciyi ararken,
İkincinin gidişini gözlerdim birincisinden de dikkatle.
İkinciyi de kaybetmeyi göze alırdım,
Ama genellikle bulurdum ikisini de.
Bunu niye söylüyorum bilir misiniz?
Çok borçluyum size ve yaramaz çocuklar gibi suçluyum.
Ama ilk oku attığım yere bir ok daha atarsam,

Bu kez nereye gittiğine iyi bakacağım için,
Yine kuşkum yok; ya ikisini de bulurum,
Ya da en azından ikinciye getirir, birinci için borçlu olu-
rum.

ANTONIO

Tanırsınız beni, boş yere harcamayın vaktinizi,
Dostluğumuzu sınamak için tüketmeyin nefesinizi.
Kuşku duyarak haksızlık ediyorsunuz bana,
Bunun yerine keşke çalsaydınız her şeyimi.
Bırakın bunları da ne yapabilirim sizin için,
Ne istiyorsunuz benden, onu söyleyin.

BASSANIO

Bir hanım var Belmont'ta, koca bir mirasın vârisi.
Hem de güzeller güzeli, üstelik erdemli.
Gözleri bana sessizce seslendi, cennetten müjdelere verdi.
Adı Portia. Brutus'ün Portia'sı küçücük kalır yanında.
Ama cümle âlem kızın ardında.
Yedi düvelde paralı talipleri var sırada.
Ah! Antonio. Bir fırsat çıksa elime, ben de talip olsam.
"Kazanacaksın! Onu sen alacaksın!" diyor içimdeki ses.

ANTONIO

Malım mülküm denizlerde dolaşüyor bugünlerde.
Cebimde tek kuruşum olmasa da itibarım var.
Gidin, Venedik'te soruşturun, kaç kuruş eder bu itibar?
Sizi güzel Portia'ya göndermek için bana borç bulun.
Ya kefil olayım, ya parayı ben alayım.
Kaç paralık adammışım, öğrenin bakalım.

Çıkarlar.

Shakespeare külliyyatının önemli parçalarından *Venedik Taciri*, yakın bir dostunun sevdiği kadına kavuşmasına yardım etmek için hırslı bir Yahudi tüccara borçlanan Antonio'nun trajikomik serüvenini anlatır. Açık denizlerdeki gemilerine güvenen Antonio, tüccar Shylock'un oldukça yüklü borç senedini imzalamıştır ve borcunu ödeyemediği takdirde vücudundan hatırı sayılır bir parça et koparılacaktır. Öte yanda Bassanio, dostu Antonio'nun yardımıyla genç ve güzel Portia'nın evine ulaşsa da burada onu zorlu bir sınav bekler.

Birbirine paralel pek çok tema, karakter ve ilişki barındıran oyun, içerik zenginliği dolayısıyla ancak çok katmanlı bir olay örgüsüyle aktarılabilir; kılık değiştirmeler, beklenmedik gelişmeler ve akla gelmeyecek hilelerle sürüp giden bir macerayı anlatır. Bu nedenle uzun yıllardır süren tartışmalarla trajedi ya da komedi gibi belli kalıplara sığdırılmamış, benzersiz bir oyundur. Haklı ve haksızın sürekli yer değiştirdiği *Venedik Taciri*, günümüzde hâlâ hukuk, adalet, din ve ahlak alanlarında okurda uyandırdığı etik sorular sayesinde güncelliğini korur.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #aşk #para #adalet #etikdeğerler
#aldatmaca

Kapak resmi: Antonio Ermelao Paoletti

